

Преглед на международната среда към м. юни 2024 г.

През м. май 2024 г. курсът на акциите на европейските пазари бе с разнопосочна динамика, като стабилната инфлация и забавеният растеж на БВП бяха причините за негативния ефект. Русия откри нов фронт в североизточна Украйна, като атакува от руската Белгородска област в района на украинския град Харков. Бившият американски президент Доналд Тръмп бе признат за виновен по 34 обвинения, включително за фалшифициране на бизнес документи за плащания, направени към бившия му адвокат Майкъл Коен. Ръстът на годишния темп на инфлация в Турция нарасна до 75.5% през м. май 2024 г. спрямо предходния месец.

Еврозона

Ръстът на брутния вътрешен продукт (БВП) се ускори до 0.4% през първо тримесечие на 2024 г. спрямо 0.1% през предходното тримесечие.

Годишната инфлация в еврозоната нарасна слабо до 2.6% през м. май 2024 г. спрямо предходния месец, с основни компоненти - индексът на услугите, следван от този на храната, алкохола и тютюна.

Сезонно коригираната безработица в еврозоната (EA19) през м. април се понижи минимално до 6.4% спрямо предходния месец. За същия период, по данни на Евростат, безработните са 11 млн. души, което е със 100 хил. души по-малко спрямо м. март 2024 г.

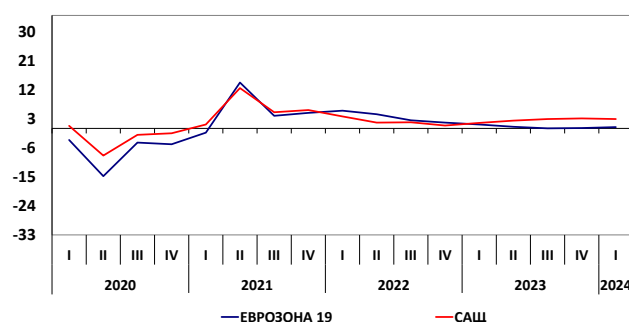
САЩ

Ръстът на БВП се понижи леко - до 2.9% през първо тримесечие на 2024 г. спрямо предходното.

Индексът на потребителските цени намалea минимално до 3.3% през м. май 2024 г. спрямо предходния месец, с водещи индексите на наемите, храната и др.

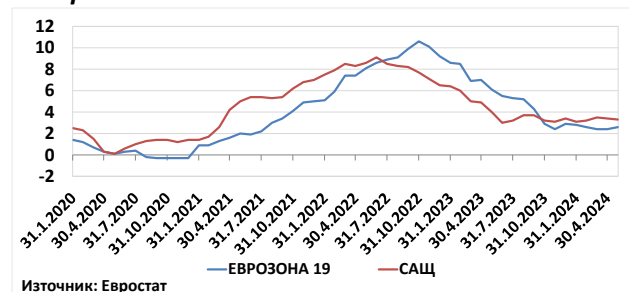
Равнището на безработицата нарасна минимално до 4% през м. май 2024 г. спрямо м. април. Броят на безработните бе 6.6 млн. души.

Графика 1. Реален БВП, % г/г; Еврозона(19), САЩ

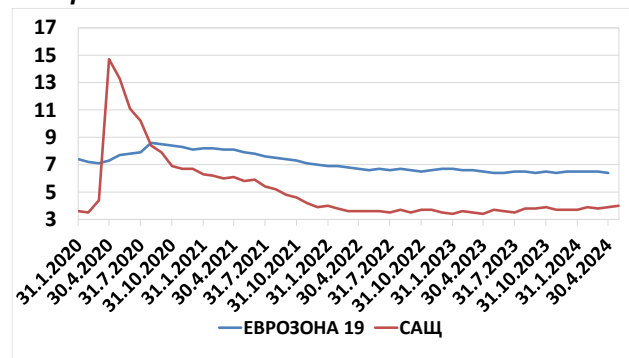
Източник: Евростат

Графика 2. Инфлация, % г/г; Еврозона (19), САЩ

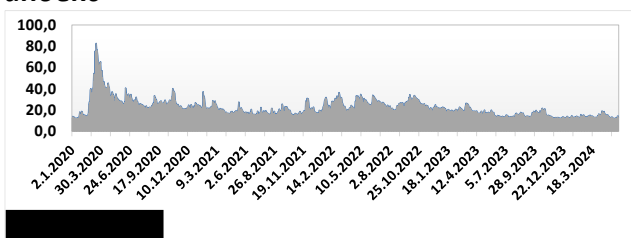
Източник: Евростат

Графика 3. Безработица, %; Еврозона (19), САЩ

В края на м. май 2024 г. Volatility Index Futures (VIX) - индекс, който показва пазарните очаквания за волатилността в близко бъдеще, се понижи с -16.1% спрямо предходния месец, до 12.9 пункта. От началото на годината индексът е спаднал с -2.1%.

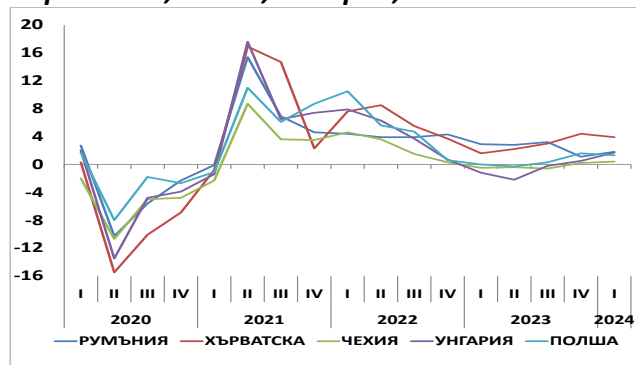
Графика 4. Volatility Index Futures (VIX) индекс

Централна и Източна Европа (ЦИЕ)

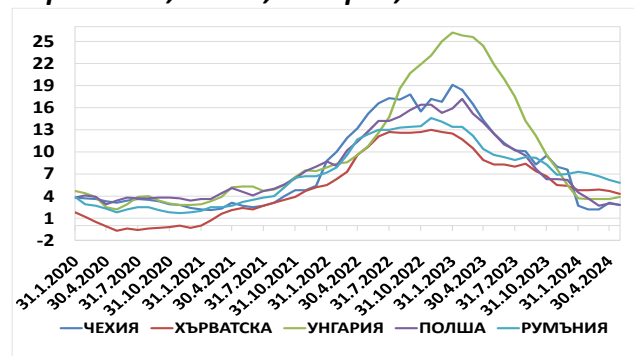
Анализирани са страните: Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария и Полша, чието развитие на икономиките е съпоставимо с българската икономика.

Графика 5. Реален БВП, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

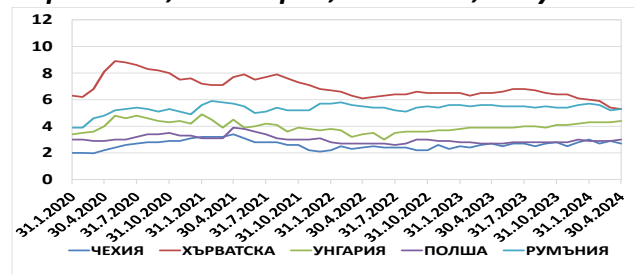

Ръстът на БВП на Румъния се ускори до 1.8% през първо тримесечие на 2024 г. спрямо 1% през четвърто тримесечие на 2023 г. БВП на Хърватска се понижи до 3.9% спрямо 4.4% за същия период. БВП на Чехия нарасна леко до 0.4% през първо тримесечие на 2024 г. Ръстът на БВП на Унгария се ускори до 1.7% през първо тримесечие на 2024 г. спрямо 0.5% през предходното. БВП на Полша намалел до 1.3% спрямо 1.6% за същия период.

Графика 6. Инфлация, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

Графика 7. Безработица, %; Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния

Чехия: Годишният темп на инфлацията се повиши до 2.8% през м. май 2024 г. спрямо 3.1% през м. април. Сезонно коригираната безработица се понижи слабо до 2.7% през м. април 2024 г. спрямо предходния месец.

Индустриалното производство нарасна, като подемот се дължи основно на възстановяването на индустриалното производство. Производството на електричество, газ и пара спадна, а растежът на производството в минния сектор и карьерите се забави.

В началото на м. май чешката централна банка намали основния лихвен процент с 0.25 пр.п. до 5.5%.

Хърватия: Годишният темп на инфлацията се понижи до 4.3% през м. май 2024 г. спрямо 4.7% през м. април. Сезонно коригираната безработица намалел минимално до 5.3% през м. април спрямо предходния месец.

В средата на м. май парламентът одобри коалиционно правителство между управляващия консервативен проевропейски Хърватски демократичен съюз и крайнодясното Отечествено движение, като последното има 3 от 18 министерства. Очаква

се политическа приемственост — проевропейска позиция и по-нататъшна подкрепа за Украйна.

Унгария: Годишният темп на инфлацията се повиши до 3.9% през м. май 2024 г. спрямо 3.6% през м. април. Безработицата нарасна минимално до 4.4% през м. април спрямо предходния месец.

Промисленото производство остана стабилно. Увеличава се продукцията в секторите на индустриалното производство, минния добив, кариерите, електричество, газ, пара и климатизация.

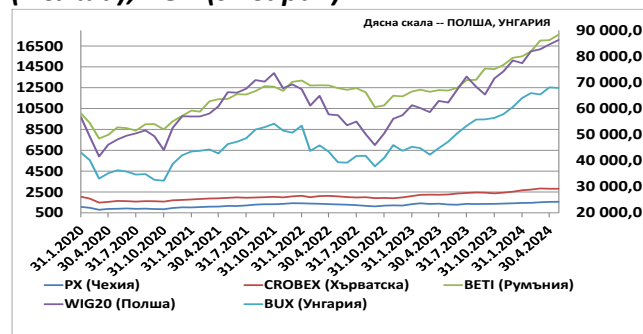
Полша: Годишният темп на инфлацията се понижи до 2.8% през м. май 2024 г. спрямо 3% през м. април. Сезонно коригираната безработица през м. април 2023 г. се повиши минимално спрямо предходния месец, до 3%.

Индексът S&P Global Poland Manufacturing Purchasing Managers' Index (индекс за покупка на мениджърите - PMI) падна до 45 пункта през м. май спрямо 45.9 през м. април. Индексът остана под прага от 50 пункта, сигнализирайки за влошаване на работните условия в производствения сектор. Спадът се дължи главно на по-бързите спадове в производството, новите поръчки, износа и заетостта. Търсенето на полски стоки, особено от Германия и Франция, отслабна. По-силната злота се отрази неблагоприятно на конкурентоспособността. Икономическите настроения намаляха. В резултат на това индексът остана над дългосрочната средна стойност от 100 пункта, която разделя експанзията от свиването в сектора.

Румъния: Годишният темп на инфлацията спадна до 5.8% през м. май 2024 г. спрямо 6.2% през м. април. Сезонно коригираната безработица се увеличи минимално до 5.3% през м. април 2024 г. спрямо предходния месец.

Индустриалното производство намаля. Сви се производството при доставките на електричество, газ и пара.

Графика 8. Индекси – ЦИЕ, PX (Прага), CROBEX (Хърватска), BETI (Румъния), WIG20 (Полша), BUX (Унгария)

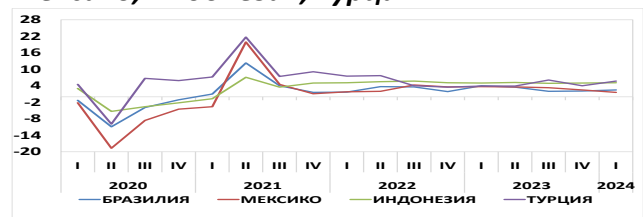
През м. май 2024 г. чешкият индекс на акции PX се повиши с 0.3% спрямо м. април, а полският индекс WIG20 с 2.1%. Хърватският индекс CROBEX остана без промяна, докато унгарският индекс BUX намаля с -0.4% за същия период. Румънският индекс BETI се увеличи с 3.1% през м. май 2024 г. спрямо м. април.

Други държави

Анализирани са страните: Турция (поради съседното ѝ географско местоположение), Бразилия, Мексико, Индонезия (предвид наличието на експозиции в ценни книжа на поднадзорни на КФН лица).

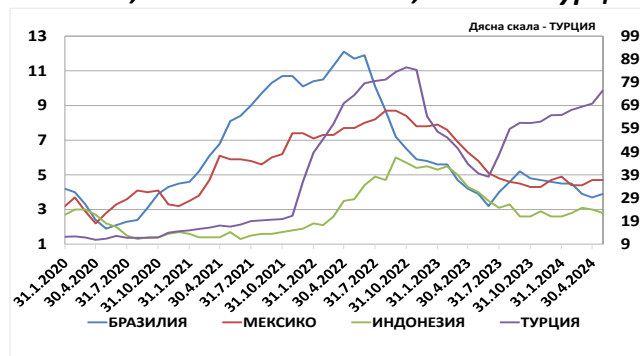
Ръстът на БВП на Бразилия нарасна до 2.5 през първото тримесечие на 2023 г. спрямо 2.1 през предходното. БВП на Мексико се понижи до 1.6% през първо тримесечие на 2024 г. спрямо 2.5% през четвърто тримесечие на 2023 г. Ръстът на БВП на Индонезия се повиши минимално до 5.1% през първо тримесечие на 2023 г. спрямо предходното. БВП на Турция нарасна до 5.7% спрямо 4% за същия период.

Графика 9. Реален БВП, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

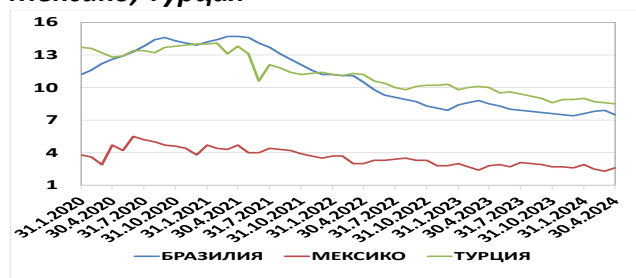
* Първите данни за БВП на Турция са от първо тримесечие на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Графика 10. Инфлация, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за инфлация на Турция са от началото на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Графика 11. Безработица, %; Бразилия, Мексико, Турция

* Първите данни за безработица на Турция са началото на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Турция: Годишният темп на инфлацията се повиши до 75.5% през м. май 2024 г. спрямо 69.8% през м. април. Сезонно коригираната безработица се понижи минимално до 8.5% през м. април 2024 г. спрямо предходния месец.

Индустриалното производство се забави. Спадът беше предизвикан от намаляване на продукцията в производствения сектор. Икономическите настроения достигнаха 95.4 пункта през м. май 2024 г., спрямо 96.5 пункта през м. април. Индексът остана под дългосрочната средна стойност от 100 пункта, която разделя експанзията от свиването. Понижиха се настроенията в секторите на индустрията, строителството и търговията на дребно, докато потребителското доверие остана стабилно през м. май.

Бразилия: Годишният темп на инфлацията нарасна до 3.9% през м. май 2024 г. спрямо 3.7% през м. април. Сезонно коригираната безработица спадна до 7.5% през м. април 2024 г. спрямо 7.9% през м. март.

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

Щатът Рио Гранде до Сул преживя едно от най-тежките наводнения за последните 80 години. Това се отрази на икономическата активност и разходите на домакинствата, поради по-високите цени на ориза – стоката, която се отглежда в региона.

В началото на м. май бразилската централна банка намали основния лихвен процент с 0.25 пр.п. до 10.5%.

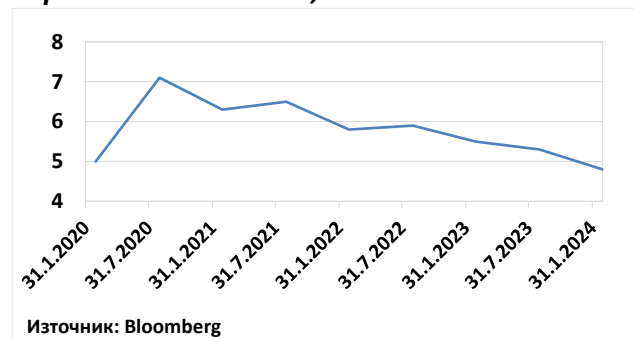
Мексико: Годишният темп на инфлацията остана стабилен при 4.7% през м. май спрямо предходния месец. Сезонно коригираната безработица се увеличи до 2.6% през м. април 2024 г. спрямо 2.3% през м. март.

Очаква се Клаудия Шейнбаум, кандидатът на действащата партия „Морена“, да спечели президентските избори на 2 юни. Това трябва да осигури приемственост на политиката с акцент върху икономическото развитие и социалните разходи.

Индонезия: Годишният темп на инфлацията се понижи слабо до 2.8% през м. май 2024 г. спрямо м. април. Сезонно коригираната безработица намалю до 5.3% през м. август 2023 г. спрямо 5.5% през м. февруари същата година.

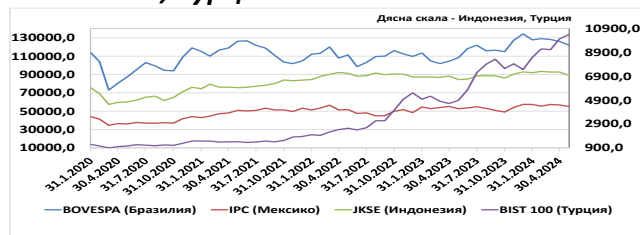
Потребителското доверие се повиши, а производственият индекс PMI остана на експанзивна територия. Продажбите на дребно се забавиха. Съдебно решение отхвърли твърденията срещу легитимността на проведените през м. февруари избори, разрешавайки Прабово Субианто да наследи Джоко Видодо през м. октомври и да улесни прехода към предаване на властта.

Графика 11-1. Безработица, %, 6 месечен период на отчитане; Индонезия

Източник: Bloomberg

Графика 12. Индекси - Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за Турция са от началото на 2019 г. от периода на първоначално включване в анализа

През м. май 2024 г. бразилският индекс за акции Bovespa се понижи с -3.1% спрямо м. април, а мексиканският индекс IPS с -2.7%. Индонезийският индекс JKSE намаля с -3.9%, докато турският BIST100 нарасна с 3.5% за същия период.

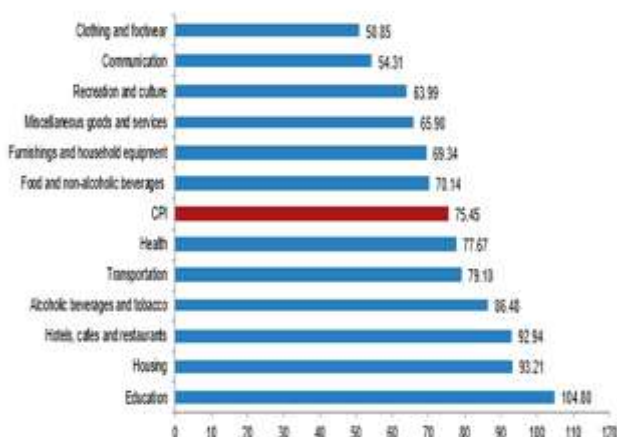
Фактори с влияние на европейските финансови пазари

През м. май 2024 г. курсът на акциите на европейските пазари бе с разнопосочна динамика, като стабилната инфлация и забавеният растеж на БВП се отразиха негативно.

Турция

Инфлацията в Турция ускори ръста си до 75.5% през м. май 2024 г. спрямо 69.8% през м. април.

Инфлация на основни групи стоки в Турция - м. май 2024 г., изменение спрямо предходната година (%)

Източник: Turkish statistical institute

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

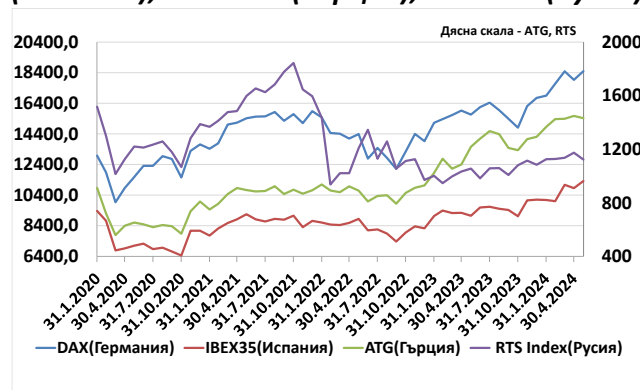
Цените на храната и неалкохолните напитки нараснаха със 70.1% през м. май 2024 г. спрямо същия месец през 2023 г., а транспортът – със 79.1%.

Финансови пазари

През м. май 2024 г., германският индекс DAX30 се увеличи с 3.2% спрямо предходния месец. Испанският индекс IBEX35 се повиши с 4.3%, докато гръцкият ATG спадна с -1.2% за същия период.

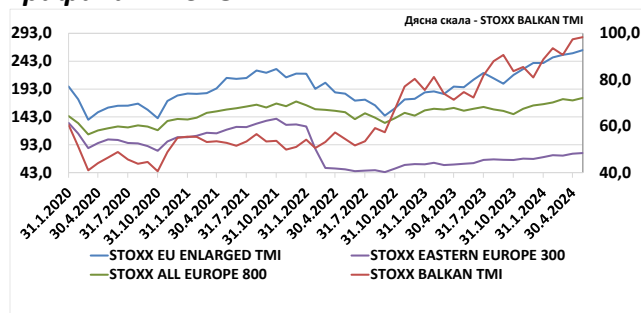
През м. май, руският борсов индекс Russia Trading System (RTS) намаля с -4.4% спрямо предходния месец.

Графика 13. DAX 30 (Германия), IBEX-35 (Испания), ATG (Гърция), RTS (Русия)

През м. май 2024 г., индексите на STOXX, проследяващи развитието на капиталовите пазари в Европа, се повишиха. Индексът STOXX EU Enlarged Total Market Index (TMI), отразяващ състоянието на капиталовите пазари само в страните-членки на ЕС (присъединени след 1.05.2004 г.), нарасна с 2.2% през м. май спрямо предходния месец. Индексът STOXX Balkan TMI, който обхваща 95% от пазарната капитализация на емисиите акции в Източна Европа, се увеличи с 0.9% за същия период. Индексът STOXX Eastern Europe 300, отразяващ динамиката в развиващите се държави в ЕС и Русия, се повиши с 1.4% през м. май спрямо м. април. Индексът STOXX All Europe 800, включващ най-големите компании в Източна и Западна Европа, се увеличи с 2.6% за същия период.

Графика 14. STOXX

Забележка: STOXX Balkan TMI заменя STOXX Sub Balkan TMI, като наличните данни са от месец юли 2018 г.

Фактори с влияние на световните финансови пазари

В края на м. май 2024 г., курсът на акциите на щатските пазари се повиши. Федералният резерв на САЩ сигнализира, че лихвените проценти в САЩ са достигнали 23-годишен връх и ще се запазят „по-високи за по-дълго“ поради разочароващите данни на инфлацията.

Украйна - Русия

В средата на м. май Русия откри нов фронт в североизточна Украйна, като атакува от руската Белгородска област в района на украинския град Харков и превзе няколко села. Русия иска да отслаби военните сили на Киев в районите на интензивни бойни действия и да създаде буферна зона, която да попречи на Украйна да изстрелва ракети отвъд близката им граница.

Местоположение на военните действия в Харковска област

Източник: The Associated Press

Доналд Тръмп

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

Бившият американски президент бе признат за виновен по 34 обвинения, включително за фалшифициране на бизнес документи за плащания, направени към бившия му адвокат Майкъл Коен. Според прокуратурата, Тръмп е наредил на Коен да плати 130 хил. долара на звездата от филмите за възрастни Стори Даниълс, преди изборите през 2016 г., за да не разкрие тя публично, че са имали интимна връзка. Делото е единственото от четирите дела срещу Тръмп, което вероятно ще приключи преди президентските избори през м. ноември. Тръмп все още може да се кандидатира за поста. Конституцията на САЩ определя няколко изисквания за допустимост за позицията, които не включват ограничения въз основа на репутация или криминално досие. Има вероятност криминалната присъда да отблъсне гласоподаватели на републиканците.

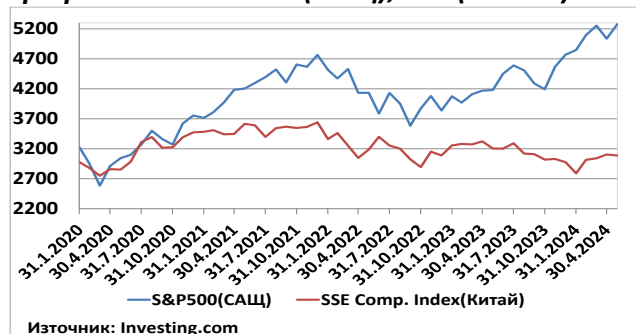
Китай

Правителството в Пекин обяви фонд на стойност 41 млрд. щ. долара за покупки на непродадени жилища, повишавайки усилията си да се справи с тригодишния спад на имотния пазар в страната. Новите мерки включват също отмяна на минималните лихви по ипотечните кредити и понижаване на първоначалните вноски за купувачите на първо жилище, отразявайки необходимостта от спешно съживяване на пазара, който десетилетия наред подкрепяше икономическия растеж на Китай.

Финансови пазари

Индексът Standard & Poor's (S&P) 500 се повиши с 4.8% през м. май 2024 г. спрямо предходния месец, докато китайският индекс на Шанхайската фондова борса (SSE Composite) намалю с -0.6% за същия период.

Графика 15. S&P 500 (САЩ), SSE (Китай)

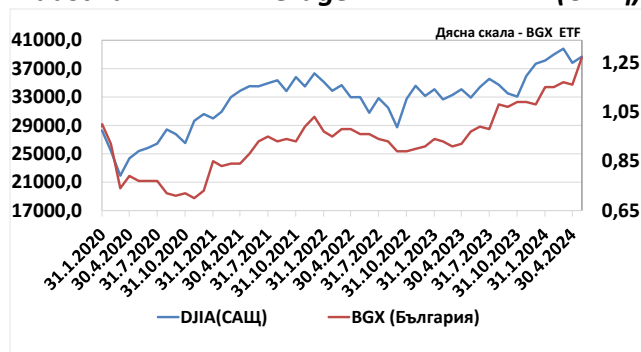
Борсово търгувани фондове

През м. май 2024 г., курсът на акциите на азиатските пазари се повиши. Най-добре представящите се бяха Тайван и Япония, следвани от Австралия и Китай. Секторите на финансите и информационните технологии бяха с най-добро представяне. По-слабият долар и спадът в доходността на държавните облигации на САЩ спомогнаха за положителните настроения в региона, заедно с някои позитивни резултати за печалбите на компаниите.

В края на м. май 2024 г., Dow Jones Industrial Average (DJIA) нарасна с 2.3% спрямо предходния месец.

Expat Bulgaria SOFIX UCITS ETF (BGX) се увеличи с 9.5% до 1.16 лв.

Графика 16. BGX (България), Dow Jones Industrial Average (САЩ)

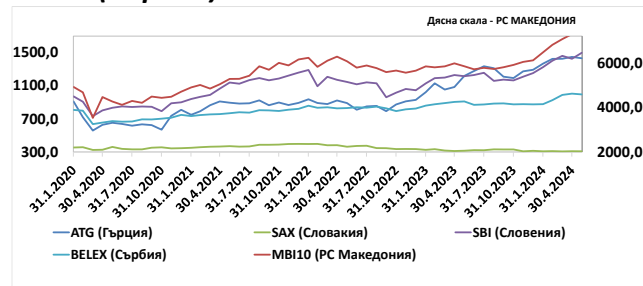

Управляваните от Expat Asset Management фондове следват представянето на няколко индекса чрез пълното физическо репликиране.

В края на м. май 2024 г., Expat Greece ASE UCITS ETF се понижи с -1.2% спрямо м. април. Expat Macedonia MBI10 UCITS ETF нарасна с 2.1% за същия период. През м. май 2024 г., Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

Expat Slovakia SAX UCITS ETF намаля с -0.4% спрямо предходния месец. Expat Slovenia SBI UCITS ETF нарасна с 5.2% за същия период. През м. май 2024 г., Expat Serbia BELEX UCITS ETF спадна с -1% спрямо предходния месец.

Графика 17. ATG (Гърция), MBI10 (РС Македония), SAX (Словакия), SBI (Словения), BELEX (Сърбия)

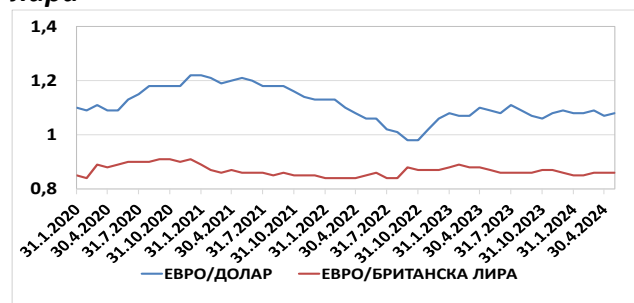
Деривати - базови активи

Валуты

През м. май 2024 г., европейската валута се повиши минимално спрямо щатския долар. В рамките на периода, курсът евро/ щ. долар се движи в диапазона 1.070-1.088 щ. долара за евро, при средномесечна цена от 1.08 щ. долара за евро.

За същия период, британската лира (паунд) остана без промяна спрямо еврото. Курсът евро/ паунд се движи в диапазона 0.850-0.861, при средномесечна цена от 0.86 паунда за евро.

Графика 18. Евро/Долар; Евро/ Британска лира

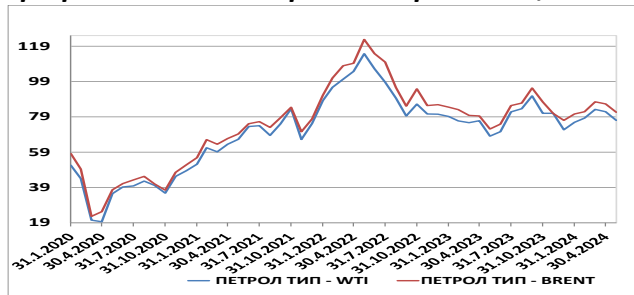

Суровини

През м. май 2024 г., фючърсите на петрола се понижиха, повлияни от слабото търсене на суровината от страна на Китай. В края на периода, фючърсите на West Texas

Intermediate (WTI) намаляха до 77 щ. долара за барел, а фючърсите на Brent до 81.6 щ. долара за барел. Спрямо предходния месец, фючърсите на WTI спаднаха с -6%, а фючърсите на Brent с -5.5%.

Графика 19. Фючърси петрол WTI, Brent

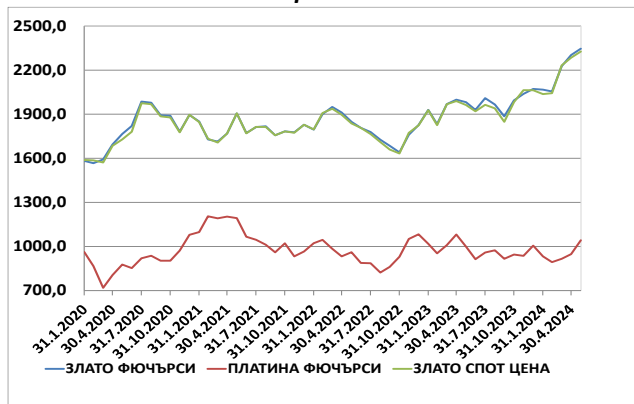

През м. май 2024 г., фючърсната цена на златото се увеличи, като затвори на 2345.8 щ. долара за унция. Спрямо предходния месец, цената на златото нарасна с 1.9%. Влияние оказват очакванията за намаляване на лихвите в САЩ, предстоящите президентски избори зад океана, геополитическата несигурност и възприемането на златото като „безопасно убежище“.

Фючърсната цена на платината се повиши до 1042 щ. долара за унция, при ръст от 9.9% за същия период.

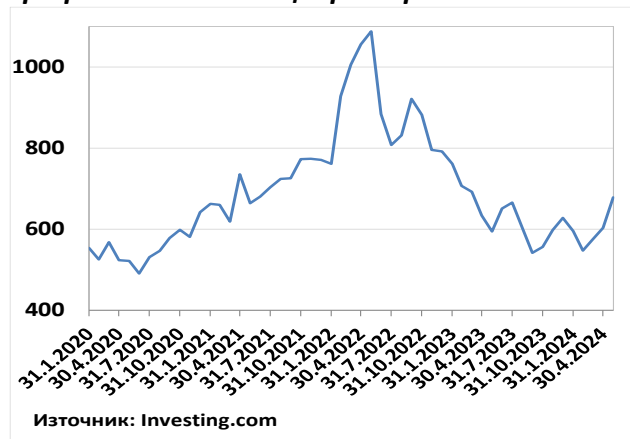
Спот цената на златото нарасна, като в края на м. май 2024 г. затвори на ниво от 2327 щ. долара за унция. Спрямо предходния месец, цената на златото се повиши с 1.9%.

Графика 20. Фючърси злато, платина. Спот цена злато

През м. май 2024 г., фючърсната цена на пшеницата нарасна с 12.5%, като затвори на 678.5 щ. долара за тон.

Графика 21. Пшеница фючърси

Кредитен рейтинг

Промяна по кредитния рейтинг на дадена страна отразява промяна в перспективата на агенцията за кредитен рейтинг Moody's за същата.

СТРАНА	КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ	КОМЕНТАР
Бразилия	Ba2 Positive	Повишена перспектива
Китай	A1 Negative	Без промяна
Хърватска	Baa2 Positive	Без промяна

Резултатите за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service ESG (екологични, социални и управленски фактори) отразяват въздействието на съображенията за ESG върху рейтинга на емитента или неговите трансакции. CIS показва въздействието на ESG факторите върху кредитните дейности на емитента, които са съществени за неговия рейтинг. Резултатът се оценява по асиметрична петобална скала при която: 1 е положителна, 2 е от неутрална до ниска, 3 е умерено отрицателна, 4 е силно отрицателна и 5 е изключително силно отрицателна.

Резултати за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service

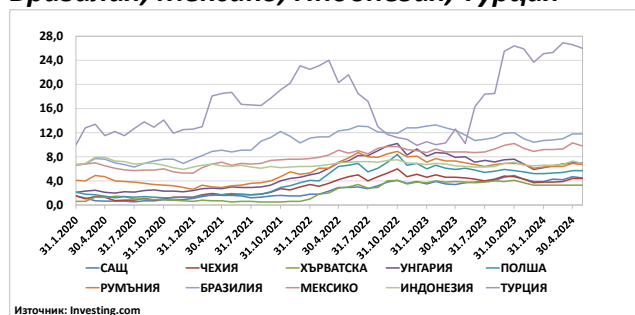
СТРАНА	ESG РЕЙТИНГ
САЩ	CIS-2 Neutral-to-Low
Чехия	CIS-2 Neutral-to-Low
Унгария	CIS-3 Moderately Negative
Полша	CIS-2 Neutral-to-Low
Румъния	CIS-3 Moderately Negative
Хърватия	CIS-2 Neutral-to-Low
Турция	CIS-4 Highly Negative
Бразилия	CIS-3 Moderately Negative
Мексико	CIS-3 Moderately Negative
Индонезия	CIS-3 Moderately Negative

Източник: Moody's

С най-високи положителни оценки (CIS-2) са САЩ, Чехия, Полша и Хърватия. С най-ниска отрицателна оценка (CIS-4) е Турция.

Разгледаните държавни ценни книжа (ДЦК) се приемат за показател, отразяващ способността на държавите да привличат заемни средства на база степента на развитие на икономиките им и в зависимост от кредитния им рейтинг.

Графика 22. 10 год. ДЦК: САЩ, Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния, Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

През м. май 2024 г., лихвата по ДЦК на Турция се понижи до 26% спрямо 26.6% през м. април, а на Индонезия намалю до 6.9% от 7.3%. Промяната в доходността на турските ДЦК е -2.3%, а на индонезийските ДЦК е -5.5%.

§ Използвани са статистически данни, налични до 18.6.2024 г. включително. Източници: ЕЦБ, tradingeconomics.com, investing.com, Bloomberg и др.

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“